

Verschijnt ongeveer
3-maandelijks

Orgaan van de „Vereniging Vrienden van de Zaanse Schans”

Redactie: Parkstraat 44, Zaandam

October 1969 No. 31

ONZE ZEVENDE JAARVERGADERING

Op maandag 3 november houden wij weer onze ledenvergadering in Restaurant „De Walvis” in de zaal „Het Blauwe End”. Aanvang 8 uur.

Al jaren nodigen wij op deze wijze onze leden uit. In het bijzonder tot de nieuwe leden: van harte welkom!

Agenda: Opening

Notulen van de vergadering d.d. 29 oktober 1968

Bespreking Jaarverslagen

Verslag van de Kascommissie: H.H. W. Dekker en H. Poppen

Bestuursverkiezing

Aftredend zijn H.H. D. de Boer, J. Kaal en A. Voorbergen

Vacatures: H.H. G. C. Huig en A. F. Neuhaus

Het Bestuur stelt voor in deze vacatures resp. te benoemen de heer P. T. Smit, Notaris te Hilversum en de heer J. Vercouteren van Krommenie

De aftredende bestuursleden stellen zich allen herkiesbaar

Vertoning van dia's Oud Zaandam door de heer H. Poppen, toelichting de heer S. Honig

Rondvraag

Sluiting

HET HUIS VAN JAN DE JAGER Ao 1795

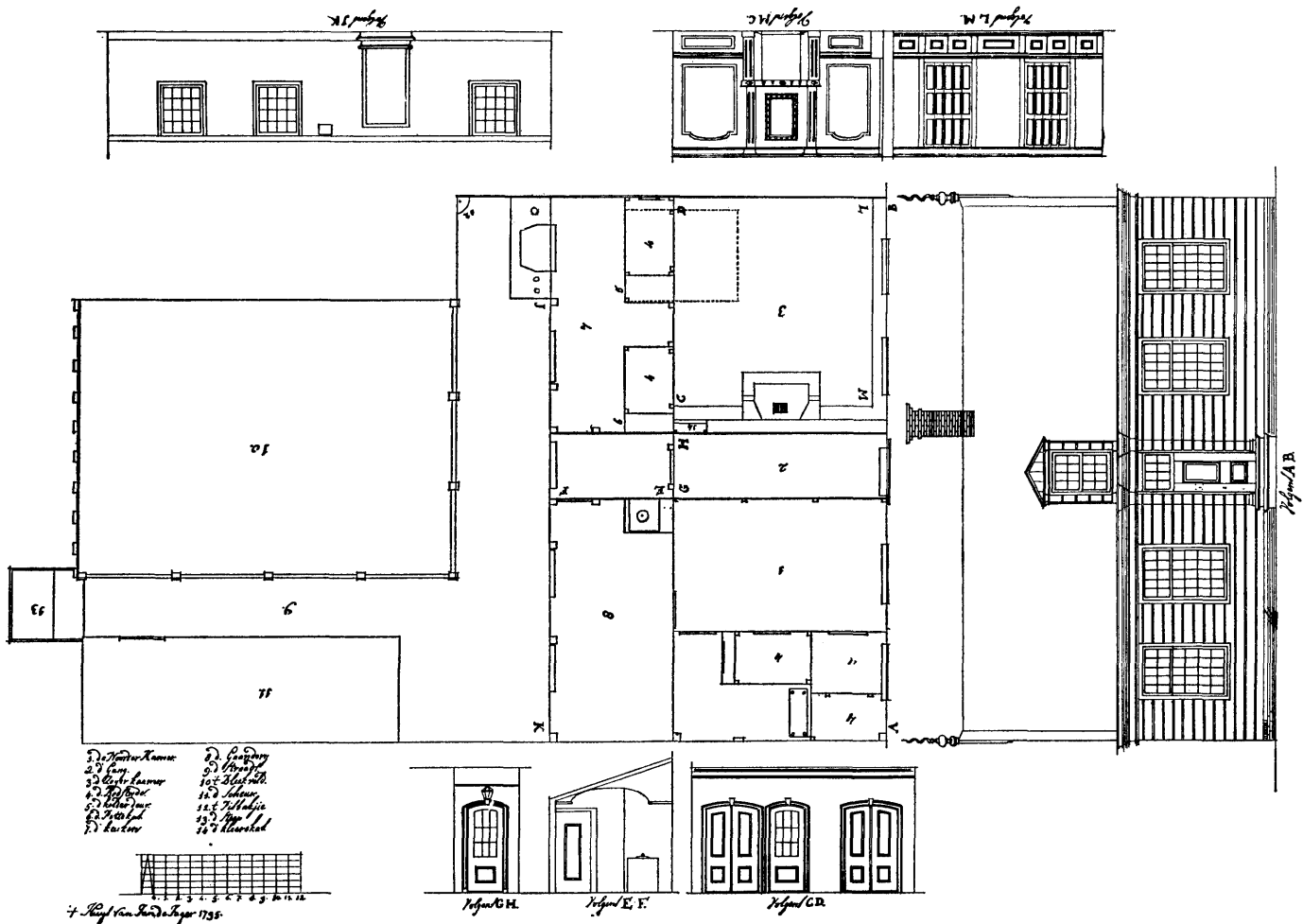
Dit huis stond in de Dubbele Buurt te Koog aan de Zaan en is gesloopt in 1938 voor uitbreiding van de N.V. Stijfsefabriek „de Bijenkorf”.

Jan de Jager, geboren op 7 januari 1742 uit het huwelijk van Evert de Jager en Neeltje Hero, was schipper op Utrecht.¹⁾ Later heeft Jan de Jager dit beroep verwisseld met dat van „Koopman en Olieslager”; eerst maalde hij met de molen „de Zoeker” welke hij huurde (1794) en later met de molen „de Reus” op de Koog, welke hij in 1796 had gekocht. In dezelfde tijd dat hij „de Reus” kocht, heeft hij ook het nieuwe huis laten bouwen, waarover dit artikel gaat. Hier heeft hij tot zijn dood, op 16 september 1820, gewoond. Zijn vrouw Aagje Willem Ayer, waarmee hij gehuwd was op 5 juni 1768, was reeds op 28 oktober 1819 overleden. Het huis werd verkocht aan Evert Smit, groot „Koopman en Olieslager” te Koog aan de Zaan en tevens burgemeester aldaar. Deze Evert Smit heeft het pand doen bewonen door zijn bediende Cornelis Coppies, zodat hij kantoor²⁾ en bediende vlak bij huis had; want hijzelf – Evert Smit – bewoonde het huis benóórden Coppies, hetwelk thans in het

Nederlands Openlucht Museum te Arnhem staat en daar als koopmanshuis te bezichtigen is.

Na de dood van Evert Smit (14.2.1843) werd het perceel, dat dus bewoond was door Coppies, toegewezen aan Evert's dochter Stijntje, die gehuwd was met Albert Albertsz. Kluiver. Zij was het die bedoeld wordt in het spotvers „Jufvrouw Albestel” vermeld in dit orgaan (aug. 1966), in het artikel over het pand Schoolstraat 1-3. Na haar overlijden kwam het huis aan haar oudste zoon Albert Albertsz. Kluiver Junior die het op 25 september 1869 aan zijn achterneef Pieter Kluiver Arisz. verkocht voor f 2000,—. Bij acte van scheiding vererfde het d.d. 7-1-1916 aan de zoon Eduard, vishandelaar te Koog aan de Zaan, welke het bewoonde en het in 1921 van een nieuwe pui van steen liet voorzien. Zijn weduwe verkocht het perceel op 4 juni 1936 aan „de Bijenkorf” welke N.V. het pand deed slopen.

Nu de bijzonderheden over het huis zelf. Toen dit gebouwd werd in 1795 was het een huis van voor die tijd moderne opzet, vermengd met oude stijlen. Zo is de gang een

laat 18e eeuwse verschijning aan de Zaan, terwijl de gaanderij een oudere traditie doet uitkomen.

Dit koopmanshuis was bescheiden van opzet, wat blijkt uit het feit dat het geen luchthuis had, niettegenstaande het aan de Zaan was gelegen.

Bij beschouwing van de tekening (naar het origineel in het familie-archief Honig(h)) blijkt dat de gang ook de functie heeft van steeg, zoals veel voorkomt wanneer de volle breedte van een perceel benut moest worden voor het huis. (Ezelspad 13, thans Zonnewijzerspad 5 op de Zaanse Schans en Zaanweg 54 te Wormerveer). Een gevolg hiervan is het ontbreken van kamerdeuren in de gang. De Zuyderkamer is bereikbaar door de keuken en de Noorderkamer door de gaanderij.

De gang doorgaande komen we op het erf waar links de grote schuur staat en rechts het bleekveld is, waaromheen een hekje.

In de Zaan treffen we de stoep aan, die dient voor het spoelen van wasgoed en als aanlegsteiger voor de vervoermiddelen te water.

Terug het huis binnengaande is links de keuken, waarin de kelderingang, een pottenkast en een merkwaardige – buiten het huis gebouwde – stookplaats, die volgens de tekening drie kookpunten heeft. Er is evenwel geen aanrecht met gootsteen of zoals ze die in vroeger tijd noemden, de rechtbank of recht-bon.

Tussen de twee uitgebouwde bedsteden door komen we in de grote kamer waarin een stookplaats, die een marmeren mantel heeft met een boezem met spiegel, dus geen vrijhangende boezem met marmeren rand – een soort mooie smuiger – zoals die uit die tijd er nog vele zijn overgebleven. De paneelwand ter weerszijden van de schoorsteenpartij, die zelf modern is, doet nogal ouderwets aan. Onder de ramen in de voorgevel treffen we de kastjes aan (ook wel bontjes

genaamd) die vooral voor berging van glaswerk en kopjes en schoteltjes – waarvan de oude Zaanse boedels er veelal meer dan honderd hadden – gebruikt werden.

In de gaanderij treffen we de regenwaterbak aan, waarvan de tekening lijkt aan te geven dat deze achter schotwerk is verborgen, er is nl. geen deur aangegeven. De gaanderij zelf zal, als in de meeste huizen, wel als een soort woonkamer gebruikt zijn.

De Noorderkamer die vanuit de gaanderij bereikbaar is, is het zomerend (nl. een vertrek zonder stookplaats) waarin in het midden een bedstede, links een alkoof met een raam en een bedstede en rechts een portaal met de trap naar boven en een kast.

Het is wel jammer dat van de bovenverdieping van het huis geen tekening is gemaakt; het zal een zolder gehad hebben met kasten onder het schuine dak, waarin volgens Jb. Honig Jz. Jr. grote hoeveelheden porcelein stonden opgeslagen – in de meeste altans. De vliering daarboven was voor het drogen van wasgoed; waartoe eiken- of iepenhouten haken waren aangebracht waarin de grenenhouten droogstokken hingen.

Hoewel de tekening niet van een bouwkundige is – de constructie bijv. wordt nergens aangegeven – geeft hij ons toch een goede indruk van de indeling en het gebruik van de vertrekken in een eenvoudig koopmanshuis op het einde van de 18e eeuw.

S. Honig Jz.

1) In 1774 liet hij voor zijn bedrijf een nieuwe damschuit bouwen. Deze was lang 51, wijd 13 en hol $4\frac{1}{2}$ voet en is gebouwd op de werf van Pieter Es, achter de kerk te Zaandijk voor 1872 : 11 : o, volgens de bewaard gebleven rekening.

2) Dit kantoor was gevestigd in het pand waarin de laatste jaren de sigarenwinkel van Wafelbakker en de fietswinkel van Moos waren gevestigd. Tot dit pand behoorden ook stal en wagenhuis.

BERICHTEN

Kontributie

Wij waren genoodzaakt weer een groot aantal leden aan te schrijven, die de kontributie 1969 nog niet gireerden, gevolg: Hoge portokosten, terwijl wij een „vereniging tot financiële steun” zijn.

Voor zover U nog niet gireerde, roepen wij dringend Uw medewerking in.

Puzzels

De boekhandel in de Zaanstreek is weer bevoorraad met Puzzels. Prijs f 4.20. Verkrijgbaar ook op de Schans en straks op de Jaarvergadering. U kunt ook bestellen à f 4,75,

per giro (No. 626379) aan de heer B. IJskes, Zonnewijzerspad 6, Zaanse Schans, Zaandam.

Nieuwe leden: De bewaarmp!

Als U ons orgaan, dat vier maal per jaar verschijnt, wilt bewaren, koop dan onze speciale map, gemaakt van stevig karton uit de papiermolen „De Schoolmeester”. Prijs inclusief porto f 3.10. Per giro te bestellen bij de penningmeester.

Ook op de Jaarvergadering verkrijgbaar à f 2.50.

FOTO-COPIEËN VAN OUDE NUMMERS VAN „ANNO 1961”

Tot nu toe hebben wij oude nummers van ons orgaan, voor zover voorradig, beschikbaar gesteld à f 0,25 per stuk, dubbele nummers à f 1.— per stuk.

Er zijn van vele nummers nog gedrukte exemplaren, maar naarmate het ledental groeit, kan er minder aan de vraag worden voldaan.

Om aan aller wensen tegemoet te komen, gaan wij fotocopieën leveren van nummers, die uitverkocht zijn

en wel à f 2.— per nummer

f 4.— per dubbel nummer

de porto is extra en bedraagt

voor 1 nummer f 0,15

voor 2- 4 nummers „ 0,20

voor 5-10 nummers „ 0,40

voor 11 of meer „ 0,80

Bedragen gaarne bij vooruitbetaling te gireren aan onze penningmeester, onder gelijktijdige bestelling per brief aan de secretaris.

Deze copieën zullen collectief gemaakt worden, daarom verzamelen wij de bestellingen tot 30 november. Levering ± 1 februari 1970. U gelieve dus niet eerder te reclameren.

GOED JAARS ENDJES

Weer een gift van f 1000.—

Van de Firma Autospits mocht onze vereniging, mede naar aanleiding van een rondleiding op de Schans, een gift ontvangen groot f 1000.—.

Hazepad 11 (Zaandijk)

Vermeldden wij in het april-nummer, dat er niet veel kans bestond dit pand op de Schans te plaatsen, thans is toch wel uitgemaakt, dat dit wel het geval zal zijn. Het wachten van de Stichting is nog op een financiële regeling ten aanzien van de fundering. Echter, de tijd dringt, een zijgevel staat op invallen en enkele deuren en ramen zijn verdwenen.

Huis d’Mol en Noorderhuis

Na allerlei besprekingen en onderhandelingen is het nu toch wel uitgemaakt, dat deze twee panden naar de Schans zullen gaan. Als plaats is gekozen het terrein tussen „de Walvis” en het winkeltje Rozengracht 1 (thans in aanbouwzijnde). Architect Schipper heeft reeds opdracht tot restauratie ontvangen. Als dit complex eenmaal gereed is, zal het er zeer toe bijdragen om de Zaanoever van ons buurtje op riantere wijze te vervolmaken.

Eigenlijk geen „goed Endeje”

In het verslag 1968 van de Stichting lezen wij:

„Daar inmiddels reeds 8 tot 9 jaar lang uitkeringen van gemeenten en particulieren werden ontvangen, zal het bestuur in 1969 bij de diverse overheidsorganen en particulieren opnieuw een actie moeten voeren om de subsidie-termijn met het oog op de afbouw van de Zaanse Schans met tenminste 5 jaar te verlengen.

NIEUWE LEDEN

Wij mochten de volgende nieuwe leden, die wij hierbij van harte welkom heten, inschrijven:

Amsterdam

Mevr. M. C. Blok-Peteri, Velasquezstraat 9

Ir. F. G. Jüngeling, Apollolaan 197

W. A. Visscher, Rooseveltlaan 207 IV

Beverwijk

C. M. de Goede, Laan van Blois 255

Den Burg (Texel)

P. R. Boots, J. P. Thysselaan 27

Dordrecht

Mevr. M. E. Boot-Avis, Spuiboulevard 67

Epe (Gld.)

A. J. Mak, Gangkamer 2

Heemskerk

D. Ijskes, Gr. v. Aremerglaan 1

Hilversum

H. van Dijk, Diependaalsedrift 22

W. A. Engel, O. Engweg 18

Dr. J. Glazenburg, A. Perkstraat 57

J. Koeman, Helmerslaan 9

Koog aan de Zaan

M. Rem, Julianastraat 22

Krommenie

S. Knijnenberg, Weverstraat 56

Landsmeer

P. de Boer, Noordeinde 174

Santpoort

G. Hollander-v. d. Meulen, Clarionlaan 15

Schiedam

Mej. M. Nolta, Rotterdamsedijk 186b

Uitgeest

J. van Eijken, Prinses Irenelaan 83

Utrecht

G. C. van Konijnenburg, v. Vollenhovenlaan 157

Westzaan

J. Benjamin, Slachterstraat 1

Zaandam

W. v. d. Berg, Wibautstraat 233

Wt. Bruynzeel, „Arendshoek”, P. Ghysenlaan 24

J. de Groot, Peperstraat 64

R. Hillebrants, V. v. Goghweg 24

A. H. Verkade, J. Steenstraat 7

J. de Vries, Peperstraat 39

Zaandijk

R. Bakker, Lindenlaan 37

J. H. Duursma, Paukenhof 91

Buitenland

Seroe Colorado – Aruba, Ned. Antillen

Mr. Th. W. van Velzen, P.O. Box 91

LEDEN VOOR HET LEVEN

Bergen

L. Schoemaker, Eeuwigelaan 21

Koog aan de Zaan

K. Veenis, Leeghwaterstraat 21

Vereniging „Vrienden van de Zaanse Schans”

Goedgekeurd bij K.B. van 16 augustus 1967

Secretariaat: A. Voorbergen, van Ostadestraat 7, Zaandam

Penningmeester: D. de Boer Ezn.,

Evertsenstraat 1, Wormerveer

Postgiro 742899 ten name van:

Penningmeester Ver. Vrienden van de Zaanse Schans,

Wormerveer